

توحید صفاتی

کلیدواژه: [خداوند](#)، توحید صفاتی، [توحید](#)، [صفات خدا](#)

پرسش: توحید صفاتی یعنی چه؟

فهرست مندرجات

- ۱- مقصود از توحید صفاتی
- ۲- تعلق توحید صفاتی به صفات ذات
  - ۲.۱- نظر برخی محققان
- ۳- نمایه مرتبط
- ۴- پانویس
- ۵- منبع

مقصود از توحید صفاتی

مقصود از توحید صفاتی این است که صفات خدا عین ذات او است؛ یعنی اگر می‌گوییم: خدا عالم است، به این معنا نیست که [ذات خدا](#) جدا، و علم او جدا است، بلکه معنای آن این است که خدا عین علم است. همین‌طور وقتی گفته می‌شود خدا توانا و زنده است معنایش این نیست که توانایی و زنده بودن، زاید بر ذات او است، بلکه منظور این است که ذات او، عین قدرت و [حیات خدا](#) است؛ زیرا در غیر این صورت، نتیجه این می‌شود که خدا از دو جزء (ذات و صفت) مرکب باشد و ترکیب مستلزم احتیاج و نیاز است و نیاز با خدا بودن که باید از هر جهت غنی و بی‌نیاز باشد، سازگار نیست.

به عبارت دیگر؛ هرگاه بگوییم که [خداوند](#) از ترکیب «ذات» و «صفت» پدید آمده است در این صورت خداوند مرکبی می‌شود که به اجزای خود احتیاج دارد؛ یعنی اگر هر یک از این دو جزء نباشد خدایی وجود نخواهد داشت.

این‌جا است که بر پایه [برهان فلسفی](#) می‌گویند: [ذات خداوند](#) عین صفات او و ذات او همان [علم](#)، [قدرت](#) و دیگر [صفات ذاتی](#) او است، و همچنان که ذات خدا عین صفات او است، همچنین هر یک از صفات او عین صفات دیگر است؛ یعنی حقیقت علم او غیر از قدرت او نیست تا بگوییم: قسمتی از ذات او را علم و قسمت دیگر را قدرت تشکیل می‌دهد، بلکه سراسر ذات او علم، قدرت و دیگر صفات ذاتی او می‌باشد و نیز صفات او عین یکدیگرند؛ زیرا اگر چنین، نباشد، باز موضوع ترکیب ذات از دو جزء (مانند علم و قدرت) پیش می‌آید و ترکیب همان‌طور که گفته شد با خداوند بودن سازش ندارد.

[۱] سبحانی، جعفر، عقاید اسلامی، ص ۱۵۰-۱۵۱، بوستان کتاب، قم، چاپ دوم، ۱۳۸۶.

تعلق توحید صفاتی به صفات ذات

توحید صفاتی، متعلق به صفات ذات است، نه صفات فعل. به سخن دیگر، صفات ذاتی، مانند علم و قدرت، عین ذات خدای متعال هستند؛ اما صفات فعل، مانند اراده و کلام، از افعال او و حادث هستند.

← نظر برخی محققان

برخی محققان، توحید صفاتی را به معنای توحید خدای سبحان در [صفات کمالی](#) گرفته‌اند [۱]. ر. ک: صادقی رشاد، علی اکبر، دانش نامه امام علی (علیه‌السلام)، ج ۲، ص ۵۰.

و این نظر، برآمده از برخی احادیث است، مانند: «كُلُّ عَزِيزٍ غَيْرُهُ دَلِيلٌ، وَ كُلُّ قَوِيٍّ غَيْرُهُ ضَعِيفٌ، وَ كُلُّ مَالِكٍ غَيْرُهُ مَمْلُوكٌ...» [۲]

[۲] [مجدی ری‌شهری](#)، [مجد](#)، [میزان الحکمه](#)، ج ۷، ص ۲۹۴.

[۳] [مجدی ری‌شهری](#)، [مجد](#)، [دانش‌نامه قرآن و حدیث](#)، ج ۵، ص ۲۳۱.

هر عزیزی غیر از او خوار، هر نیرومندی جز او ناتوان، و هر مالکی غیر از او مملوک است...» (منظور، این است که غیر خدا، عزت و نیرومندی خود را از خدا می‌گیرند و در حقیقت، عزیز و قوی نیستند و در برابر قوی‌تر از خود، شکست‌پذیرند، در حالی که خدا، تنها وجود شکست‌ناپذیر و مستقل و نیرومند است.)

[اقسام و مراتب توحید، سؤال ۱۹۱۳ \(سایت: ۳۴۴۵\).](#)

پانویس

۱. [↑](#) سبحانی، جعفر، عقاید اسلامی، ص ۱۵۰-۱۵۱، بوستان کتاب، قم، چاپ دوم، ۱۳۸۶.
۲. [↑](#) ر. ک: صادقی رشاد، علی اکبر، دانش نامه امام علی (علیه السلام)، ج ۲، ص ۵۰.
۳. [↑](#) [مجدی ری شهری، مجد، میزان الحکمه، ج ۷، ص ۲۹۴.](#)
۴. [↑](#) [مجدی ری شهری، مجد، دانش نامه قرآن و حدیث، ج ۵، ص ۴۴۱.](#)

منبع

[سایت اسلام کوئست، برگرفته از مقاله «توحید صفاتی» تاریخ بازبینی ۱۳۹۶/۴/۲۴.](#)
[حدیثنت، برگرفته از مقاله «توحید صفاتی» تاریخ بازبینی ۱۳۹۶/۴/۱۹.](#)

رده‌های این صفحه : [توحید](#) | [خداشناسی](#) | [صفات الهی](#)